

Баба Дамяна разказва

Бях на десет години, когато пламна войната за освобождението ни от турците. Голям страх брахме, къде не се крихме, но радостни бяхме, защото знаехме, че се отърваваме от черно робство, от страшно теглило, от омразни врагове. Тази война

донесе добро на хората.

Страшна и лоша война стана подире, пак с турците, дето убиха първата ми рожба — младият ми и непрежалим син — Ненчо. 3 тази война паднаха много хора от нашето село. Само в един ден при Чаталджа убиха седем души: Нено Бижев, Димо Иванов, Цоньо Ив. Вълнев и др., а пък Стойо Иванов Лазаров замръзнал и умрял както вардел на пост. Като дойде съобщение за убитите, цялото село писна;

нямаше кои кого да утешава! Всички плачеха - майките за синовете си, жените за мъжете си, децата за бащите си. Няколко деня селото ечеше от плач! . . . Много хора се изпоразболяха от жал и мъка.

Като се свърши войната, която ни освободи от турците, моят баща дядо Илия Владев взе да приказва, че ще слезем от Кая-баш (Здравковец) в Сърбеглий (Яворец), защото много от турците били избити във войната, пък другите се изселвали в Турция. И наистина през пролетта на 1883 година ние слязохме в Сърбеглий. Баща ми купи една от хубавите къщи на онова време заедно със сто декара имот и даде за всичкото 5,000 гроша. Тази къща съществува и днес. Тя е на завоя до р. Лъкавец до Цоньо Пенков. В нея живее новият и стопанин Стайо Колев. В селото има само още една къща от турско време. Тя е на Стефан Стоев. Намира се там дето се влива Лъкавец в Лопушница. Тази къща за времето беше една от най-хубавите.

Когато слязохме тук, научихме, че селото до войната е било населено само с турци. Къщи имаше в горната и средната махала, в долна имаше само три-чети-

ри. Доста от къщите бяха изгорени. Изгорени бяха и двете джамии, едната дето е сега общината (Селсъвета), другата — в дъното на двора на Симеон Хр. Илиев.

Преди години, още когато били тук турците, от Севлиево се преселил едничкият българин-дядо Сава Ченчев, кафеджия и бакал н. Той имаше ниско дюкянче, гдето е сега къщата на внукът му Гатьо Ив. Ченчев. Пръв след войната се заселил дядо Гунчо. Той слязъл от Кая-баш, после се заселил дядо Цанко Караконджала. Гой дошъл от с. Драгановци. След тях дошъл свекър ми дядо Ненчо Георгиев. Купил къща, гдето сега са къщите на братя Вълчеви. След една година придошла реката, завлякла му седемнадесет кошера и му удавила агнетата. Той се разсърдил, продал си къщата и се върнал отново в Кая-баш, ала след още една година отново слязъл тук и си купил къща, гдето са се а внуците му. Четвърти е слязъл баща ми. По това време през тази година се изселиха най-много турци и на следната година се заселиха най-много българи.

Селото беше останало без плетища. Добитъкът се разхождаше из всички дворове.

(Продължава на 2 стр.)